

Số: /KL-TTr

Bình Định, ngày 23 tháng 8 năm 2024

KẾT LUẬN THANH TRA

Việc chấp hành pháp luật về bảo vệ và bảo đảm an toàn công trình thủy lợi hồ chứa nước Ông Lành (huyện Vân Canh) và hồ chứa nước Long Mỹ (thành phố Quy Nhơn)

Thực hiện Quyết định số 72/QĐ-TTr ngày 30/5/2024 của Chánh Thanh tra Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn thanh tra về việc thanh tra việc chấp hành pháp luật về bảo vệ và bảo đảm an toàn công trình thủy lợi hồ chứa nước Ông Lành (huyện Vân Canh) và hồ chứa nước Long Mỹ (thành phố Quy Nhơn); thời kỳ thanh tra từ ngày 01/01/2022 đến ngày 31/5/2024;

Xét báo cáo kết quả thanh tra ngày 23/7/2024 của Trưởng đoàn thanh tra, Chánh Thanh tra Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn kết luận như sau:

1. Khái quát chung

Công ty Trách nhiệm hữu hạn Khai thác công trình thủy lợi Bình Định (sau đây gọi tắt là Công ty) là doanh nghiệp do Nhà nước nắm giữ 100% vốn điều lệ, UBND tỉnh Bình Định là cơ quan đại diện chủ sở hữu vốn nhà nước tại Công ty; Công ty tổ chức và hoạt động dưới hình thức công ty trách nhiệm hữu hạn theo quy định của Luật Doanh nghiệp và pháp luật có liên quan. Công ty hoạt động sản xuất, kinh doanh, dịch vụ đa ngành nghề, trong đó ngành nghề chính thực hiện nhiệm vụ công ích như: dịch vụ cung ứng nước cho sản xuất nông nghiệp, dân sinh và các ngành kinh tế khác¹.

Công ty được UBND tỉnh giao quản lý, vận hành khai thác 63 hồ chứa nước với tổng dung tích thiết kế là 643,44 triệu m³, 46 đập dâng, 10 trạm bơm nước tưới, tiêu, 1.371 km kênh mương các loại và hơn 6.000 công trình trên kênh; hằng năm được UBND tỉnh đặt hàng tưới, tiêu khoảng 76.000 ha/năm cho cây lúa, màu, cấp nước nuôi trồng thủy sản trên địa bàn 11 huyện, thị xã, thành phố của tỉnh Bình Định; bên cạnh đó, thực hiện cấp nước cho công nghiệp, kết hợp phát điện, cấp nước thô để sản xuất nước sinh hoạt.

Cơ cấu tổ chức Công ty gồm có: Chủ tịch Công ty (là người đại diện theo pháp luật); Ban Giám đốc gồm có Giám đốc và 02 Phó Giám đốc; Kế toán trưởng; Kiểm soát viên; 04 phòng chuyên môn và 7 xí nghiệp trực thuộc. Tổng số nhân viên, người lao động của Công ty (đến ngày 01/3/2024) là 398 người; trong đó, Xí nghiệp Thủy lợi IV (sau đây gọi tắt là Xí nghiệp IV) trực thuộc Công ty trực tiếp quản lý, bảo vệ, bảo đảm an toàn công trình thủy lợi, trong đó có hồ chứa nước Ông Lành và Long Mỹ.

Hồ chứa nước Long Mỹ nằm tại xã Phước Mỹ, thành phố Quy Nhơn, được xây dựng năm 1978, sửa chữa, nâng cấp năm 2007 và được sử dụng, khai thác cho

¹ Quyết định số 2379/QĐ-UBND ngày 29/7/2022 của Ủy ban nhân dân tỉnh Bình Định ban hành Điều lệ tổ chức và hoạt động của Công ty TNHH Khai thác công trình thủy lợi Bình Định

đến nay; hồ có dung tích thiết kế là 3 triệu m³, đập dâng có chiều cao 27,2m, chiều dài đập 150m, cao trình đỉnh đập là 34m; diện tích tưới thực tế của hồ là 100,55ha, phục vụ tưới địa bàn xã Phước Mỹ, thành phố Quy Nhơn.

Hồ chứa nước Ông Lành nằm tại xã Canh Vinh, huyện Vân Canh, được xây dựng năm 2011, đưa vào quản lý, khai thác năm 2013; hồ có dung tích thiết kế là 2,21 triệu m³, đập dâng có chiều cao 15,4m, chiều dài đập 546m, cao trình đỉnh đập là 33,7m; diện tích tưới thực tế của hồ là 75,94ha, phục vụ tưới địa bàn xã Canh Vinh, huyện Vân Canh.

2. Kết quả kiểm tra, xác minh

2.1. Về công tác bảo vệ công trình thủy lợi

a) Xây dựng và thực hiện các phương án bảo vệ công trình

- Phương án bảo vệ đập, hồ chứa nước: Công ty đang triển khai lập phương án bảo vệ cho 59 công trình hồ chứa chưa có phương án bảo vệ, theo kế hoạch hồ Ông Lành sẽ trình thẩm định, phê duyệt trong Quý III năm 2024. Riêng phương án bảo vệ hồ Long Mỹ, Công ty đang trình cơ quan có thẩm quyền thẩm định, phê duyệt. Hồ Ông Lành mặc dù chưa có phương án bảo vệ được phê duyệt, nhưng trên thực tế Công ty có thực hiện cắm các biển báo, biển cấm, barie tạm để bảo vệ hồ. Nguyên nhân của việc chậm xây dựng phương án là vì ngân sách chưa bố trí được kinh phí cắm mốc chỉ giới phạm vi bảo vệ hồ chứa nước (Công ty đã có 02 Tờ trình² xin kinh phí), nên chưa đủ điều kiện để trình phê duyệt phương án bảo vệ hồ chứa nước Ông Lành theo quy định.

- Phương án ứng phó thiên tai: Công ty tổ chức lập phương án ứng phó thiên tai đầy đủ (năm 2022, 2023); hiện nay, việc lập phương án ứng phó thiên tai cho các công trình đập, hồ chứa nước lớn có phạm vi ảnh hưởng ở phía hạ du đập từ 02 xã trở lên do Công ty trực tiếp lập, trình cơ quan có thẩm quyền phê duyệt và phối hợp tổ chức thực hiện; đối với các công trình hồ chứa có phạm vi ảnh hưởng ở phía hạ du đập trong phạm vi 01 xã, Công ty chỉ đạo các xí nghiệp trực thuộc lập phương án ứng phó thiên tai và trình cơ quan có thẩm quyền phê duyệt, phối hợp tổ chức thực hiện dưới sự chỉ đạo của lãnh đạo Công ty.

- Phương án ứng phó với tình huống khẩn cấp: theo quy định, phương án ứng phó với tình huống khẩn cấp công trình hồ chứa nước Ông Lành và Long Mỹ do Công ty lập và trình UBND tỉnh phê duyệt; mặc dù Công ty đã trình cấp có thẩm quyền xin kinh phí (Tờ trình số 03/TTr-KTCTTL ngày 04/01/2023), nhưng do ngân sách chưa bố trí được kinh phí để lập bản đồ ngập lụt vùng hạ du đập của các hồ chứa theo quy định tại Điều 27 Nghị định số 114/2018/NĐ-CP ngày 04/9/2018 của Chính phủ về quản lý an toàn đập, hồ chứa nước (sau đây gọi tắt là Nghị định số 114/2018/NĐ-CP của Chính phủ). Vì vậy, trong điều kiện chưa có kinh phí, năm 2022 và 2023 Công ty đã tổ chức lập phương án ứng phó với tình huống khẩn cấp hồ Ông Lành và Long Mỹ, trình UBND cấp xã phê duyệt tạm thời để thực hiện ứng cứu cho công trình khi có tình huống khẩn cấp xảy ra.

² Tờ trình số 310/TTr-KTCTTL ngày 09/6/2022 của Công ty TNHH Khai thác Công trình thủy lợi về việc xin phê duyệt phương án và kế hoạch cắm mốc chỉ giới giai đoạn năm 2022-2025 để tính giá sản phẩm, dịch vụ thủy lợi (gọi tắt Tờ trình số 310/TTr-KTCTTL); Tờ trình số 03/TTr-KTCTTL ngày 04/01/2023 của Công ty TNHH Khai thác Công trình thủy lợi về việc xin hỗ trợ kinh phí để thực hiện các quy định tại Nghị định số 114/2018/NĐ-CP ngày 04/9/2018 về quản lý an toàn đập, hồ chứa nước của Chính phủ (gọi tắt Tờ trình số 03/TTr-KTCTTL).

b) Công tác kiểm tra, theo dõi tình trạng diễn biến công trình

Đối với hồ Long Mỹ và hồ Ông Lành, Công ty có chỉ đạo Xí nghiệp IV hàng ngày tổ chức kiểm tra bằng mắt thường tình trạng bề mặt của các bộ phận công trình như đập đất, cống lấy nước (tháp cống, nhà tháp, cầu công tác...), tràn xả lũ; các thiết bị quan trắc và ghi vào sổ nhật ký quản lý, vận hành công trình đầy đủ. Về quan trắc lún: khi xây dựng hồ Long Mỹ không bố trí mốc cơ bản, mốc đo lún; riêng đối với hồ Ông Lành, khi xây dựng chủ đầu tư có bố trí 03 mốc cơ bản, 06 mốc đo lún nhưng Công ty chưa tổ chức quan trắc theo quy định. Sau khi Đoàn thanh tra trực tiếp kiểm tra bản vẽ thiết kế và kiểm tra hiện trường Công ty mới biết các mốc đo lún tại hồ Ông Lành.

c) Phát hiện, ngăn chặn, xử lý hành vi vi phạm pháp luật trong phạm vi bảo vệ công trình thủy lợi

Trong thời kỳ thanh tra, đã xảy ra 08 vụ vi phạm phạm vi bảo vệ công trình thủy lợi; trong đó, hồ Long Mỹ xảy ra 05 vụ, hồ Ông Lành xảy ra 03 vụ, nội dung vi phạm như: tình trạng người dân trồng cây lâu năm trong phạm vi bảo vệ công trình, nuôi cá, làm bè nổi trong lòng hồ nhưng chưa được cơ quan có thẩm quyền cấp phép theo quy định. Phần lớn vi phạm đã được Xí nghiệp IV lập biên bản vụ việc và gửi văn bản đến UBND cấp xã đề nghị xử lý nhưng chưa được xử lý triệt để; trong đó có một số trường hợp đáng chú ý:

- Trường hợp ông Nguyễn Ngọc Đức (nuôi cá trong lòng hồ Long Mỹ) chưa tháo dỡ nhà bè nuôi, ương cá theo như Biên bản xử lý vi phạm ngày 25/8/2023, Xí nghiệp IV sẽ tiếp tục làm việc với ông Nguyễn Ngọc Đức và phối hợp với chính quyền địa phương để tổ chức tháo dỡ theo đúng quy định.

- Năm 2016, Xí nghiệp IV đã tự ý giao cho Công đoàn cơ sở thành viên của Xí nghiệp ký hợp đồng với ông Phạm Văn Toàn (địa chỉ: xã Nhơn Tân, thị xã An Nhơn) để trồng cây lâu năm trong phạm vi bảo vệ công trình hồ chứa nước Ông Lành với mục đích tăng thêm thu nhập cho người lao động nhưng chưa được cơ quan có thẩm quyền cho phép; vụ việc đang được UBND xã Canh Vinh thụ lý, giải quyết theo chỉ đạo của cấp trên.

Công ty đang ký hợp đồng³ với 02 hộ dân về việc cho thuê “mặt thoáng” (bản chất là cho thuê đất có mặt nước) để nuôi trồng thủy sản trong lòng hồ Long Mỹ (ký năm 2023) và hồ Ông Lành (ký năm 2021) nhưng chưa được cơ quan có thẩm quyền quyết định cho thuê đất có mặt nước chuyên dùng là hồ thủy lợi theo quy định tại khoản 39 Điều 2 Nghị định số 01/2017/NĐ-CP của Chính phủ⁴. Trong khi đó, hồ chứa nước Ông Lành cũng chưa được cơ quan có thẩm quyền bổ sung nhiệm vụ kết hợp nuôi trồng thủy sản trong lòng hồ.

d) Cấm mốc chỉ giới trong phạm vi bảo vệ hồ thủy lợi

³ Hợp đồng số 08/HĐKT-TL ngày 18/01/2023 giữa Công ty TNHH Khai thác công trình thủy lợi Bình Định và ông Nguyễn Ngọc Đức về việc thuê mặt thoáng hồ Long Mỹ để nuôi trồng thủy sản, thời hạn hợp đồng đến ngày 30/12/2025; Hợp đồng số 50/HĐKT-TL ngày 30/12/2021 giữa Công ty TNHH Khai thác công trình thủy lợi Bình Định và ông Trần Văn Sơn về việc thuê mặt thoáng hồ Ông Lành để nuôi trồng thủy sản, thời hạn hợp đồng đến ngày 30/12/2024.

⁴ Nghị định số 01/2017/NĐ-CP ngày 06/01/2017 của Chính phủ quy định sửa đổi, bổ sung một số Nghị định quy định chi tiết thi hành Luật Đất đai (nay là Nghị định số 102/2024/NĐ-CP ngày 30/7/2024 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Đất đai, có hiệu lực từ ngày 01/8/2024).

- Năm 2019, Công ty đã thực hiện cắm mốc chỉ giới phạm vi vùng phụ cận của đập cho 09 công trình hồ chứa, trong đó có hồ Ông Lành và hồ Long Mỹ theo phương án đã được UBND tỉnh phê duyệt⁵. Tuy nhiên, thời điểm đó Công ty chưa cắm mốc chỉ giới phạm vi bảo vệ của lòng hồ vì không cân đối được kinh phí. Từ năm 2021 đến năm 2023, Công ty có 03 Tờ trình⁶ gửi các cơ quan có thẩm quyền về việc xin hỗ trợ kinh phí thực hiện; trong đó, kế hoạch cắm mốc chỉ giới phạm vi bảo vệ lòng hồ Long Mỹ dự kiến thực hiện năm 2024 sau khi được bố trí kinh phí.

- Đối với hồ chứa nước Ông Lành, năm 2013 Ban Quản lý dự án thủy lợi Bình Định đã cắm 18 mốc biên đường viền bảo vệ khu vực lòng hồ trong giai đoạn xây dựng công trình, sau đó bàn giao lại cho Công ty và UBND xã Canh Vinh để tổ chức quản lý⁷. Tuy nhiên, khoảng cách giữa các cột mốc quá lớn, gây khó khăn trong việc xác định ranh giới đất quản lý giữa Công ty và địa phương; do vậy, Công ty đã xây dựng kế hoạch cắm mốc bổ sung phạm vi bảo vệ lòng hồ chứa nước Ông Lành dự kiến thực hiện năm 2025 sau khi được bố trí kinh phí.

đ) Quản lý vật tư dự trữ chuyên dùng phục vụ phòng, chống thiên tai; vận động tổ chức, cá nhân tham gia bảo vệ công trình thủy lợi

Hàng năm, Công ty có lập sổ theo dõi vật tư, vật liệu phục vụ phòng, chống thiên tai đối với hồ chứa nước Long Mỹ và Ông Lành; về vận động tổ chức, cá nhân tham gia bảo vệ công trình thủy lợi: Công ty có phối hợp với chính quyền địa phương đối với các trường hợp khi phát hiện vụ việc vi phạm trong phạm vi bảo vệ công trình thủy lợi để xử lý, việc phối hợp để vận động tổ chức, cá nhân ở địa phương tham gia bảo vệ công trình thủy lợi chưa được thường xuyên.

2.2. Về công tác bảo đảm an toàn công trình thủy lợi

a) Về kiểm tra thực tế tại công trình

Qua kiểm tra, đánh giá trực quan tại 02 hồ chứa nước Ông Lành và Long Mỹ, còn tồn tại một số nội dung, cụ thể như sau:

- Đối với hồ Long Mỹ: van xả công lấy nước bị rò rỉ nước; nhà tháp công bị hư hỏng (cửa đi, cửa sổ hỏng, khung ngoài các cửa gỉ sét), lan can tháp công bị gỉ sét; thủy chí áp mái bị bong tróc.

- Đối với hồ Ông Lành: thủy chí áp mái bị bong tróc; cửa xả tăng cường của tràn bị gỉ sét.

b) Việc chấp hành các quy định về bảo đảm an toàn đập, hồ chứa nước

- Về trách nhiệm khai thác đập, hồ chứa nước bảo đảm an toàn, phát huy hiệu quả công trình: thời gian qua Công ty thực hiện trách nhiệm khai thác, phát huy hiệu quả công trình, bảo đảm cấp nước tưới phục vụ sản xuất nông nghiệp cho địa bàn xã Phước Mỹ, thành phố Quy Nhơn và xã Canh Vinh, huyện Vân Canh.

⁵ Quyết định số 4563/QĐ-UBND ngày 09/12/2019 của UBND tỉnh Bình Định về việc phê duyệt Phương án cắm mốc chỉ giới phạm vi bảo vệ công trình thủy lợi tại các hồ chứa nước Núi Một, Long Mỹ, Suối Đuốc, Quang Hiến, Ông Lành.

⁶ Tờ trình số 257/TT-KTCTTL ngày 09/6/2021 của Công ty TNHH Khai thác Công trình thủy lợi về việc xin hỗ trợ kinh phí để thực hiện các nhiệm vụ cắm mốc chỉ giới phạm vi bảo vệ công trình thủy lợi; phục hồi sửa chữa các máy móc, thiết bị tự động hóa về quan trắc; quản lý an toàn đập, hồ chứa nước và lập hồ sơ cấp phép khai thác, sử dụng nước mặt của Công ty TNHH Khai thác công trình thủy lợi Bình Định; Tờ trình số 310/TT-KTCTTL ngày 09/6/2022 và Tờ trình số 03/TT-KTCTTL ngày 04/01/2023.

⁷ Biên bản bàn giao mốc biên đường viền bảo vệ công trình ngày 23/4/2013 giữa Ban Quản lý dự án thủy lợi Bình Định với Công ty TNHH Khai thác công trình thủy lợi Bình Định và UBND xã Canh Vinh.

- Kê khai đăng ký an toàn đập, hồ chứa nước: Công ty đã lập tờ khai đăng ký an toàn đập, hồ chứa nước đối với 02 hồ Ông Lành và Long Mỹ vào ngày 06/4/2021 gửi Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn. Tuy nhiên, thời gian đăng ký kê khai chưa đảm bảo theo quy định tại điểm b khoản 1 Điều 10 Nghị định số 114/2018/NĐ-CP của Chính phủ.

- Lập và điều chỉnh quy trình vận hành hồ chứa: Công ty chưa lập quy trình vận hành hồ chứa nước Long Mỹ theo quy định tại khoản 2 Điều 24 Luật Thủy lợi và điểm b khoản 3 Điều 11 Nghị định số 114/2018/NĐ-CP của Chính phủ. Quy trình vận hành hồ chứa nước Ông Lành đã được UBND tỉnh phê duyệt tại Quyết định số 1728/QĐ-UBND ngày 28/6/2013; tuy nhiên, đến nay quy trình vận hành này đã quá 05 năm nhưng Công ty chưa tiến hành rà soát, điều chỉnh theo quy định tại điểm c khoản 3 Điều 11 Nghị định số 114/2018/NĐ-CP của Chính phủ.

Nguyên nhân của việc chậm trễ này là vì ngân sách chưa bố trí được kinh phí để thực hiện; Công ty đã có Tờ trình số 03/TTr-KTCTTL ngày 04/01/2023, trong đó, xin hỗ trợ kinh phí lập quy trình vận hành hồ Long Mỹ và thực hiện rà soát, điều chỉnh đối với 06 công trình hồ chứa có quy trình vận hành quá thời hạn 05 năm, trong đó có hồ chứa nước Ông Lành.

- Quan trắc công trình (quan trắc thấm, chuyên vị): đo thấm bằng thiết bị đo áp, hồ Long Mỹ có 8 ống đo áp (nguyệt 2 ống A1 vai tả và ống A2 vai hữu); hồ Ông Lành có 9 ống đo áp hiện trạng còn tốt. Trong hồ sơ lưu tại Công ty, bản vẽ thiết bị quan trắc hồ Ông Lành có bố trí 03 mốc cơ bản, 06 mốc lún; năm 2013 khi bàn giao công trình cho Công ty quản lý, khai thác, Ban quản lý dự án thủy lợi Bình Định không bàn giao các mốc cơ bản, mốc lún ngoài thực địa và cao độ của các mốc đó, Công ty cũng không yêu cầu chủ đầu tư tiến hành bàn giao các mốc này. Đối với hồ Long Mỹ khi xây dựng hồ không bố trí mốc cơ bản, mốc đo lún.

- Quan trắc khí tượng thủy văn chuyên dùng: hồ Long Mỹ có 01 trạm đo mưa thủ công, đo mực nước hồ bằng thủ công, thước thủy chí (cọc và áp mái) ở mái đập phía thượng lưu gần tháp cống; có bảng tra đường quan hệ mực nước và dung tích hồ, quan hệ mực nước hồ, độ mở cống và lưu lượng cống lấy nước; có bảng tính lưu lượng qua tràn tự do và cửa xả tăng cường; tình trạng thước thủy chí áp mái đập bị bong tróc, mờ và khó thấy số đọc. Công ty có thực hiện quan trắc khí tượng thủy văn theo dõi mực nước, lượng mưa, lưu lượng, thực hiện và ghi chép vào sổ nhật ký mực nước và lượng mưa qua trạm đo, số liệu quan trắc được cập nhật vào file excel lưu trên máy tính tại Xí nghiệp IV. Tuy nhiên, tần suất quan trắc chỉ 02 lần/ngày (vào lúc 07 giờ và 19 giờ) chỉ phù hợp mùa kiệt (vào mùa lũ chưa quan trắc theo quy định tại khoản 4 Điều 15 Nghị định số 114/2018/NĐ-CP của Chính phủ).

Đối với hồ Ông Lành có 01 trạm đo mưa thủ công, đo mực nước hồ bằng thủ công, thước thủy chí (áp mái) ở mái đập phía thượng lưu gần cống lấy nước; đo thấm thân đập (06 ống), đo thấm nền đập (06 ống); tình trạng thiết bị quan trắc còn tốt; có bảng tra đường quan hệ mực nước và dung tích hồ, quan hệ mực nước hồ, độ mở cống và lưu lượng cống lấy nước; có bảng tính lưu lượng qua tràn tự do và cửa xả tăng cường. Công ty có thực hiện quan trắc khí tượng thủy văn theo dõi mực nước, lượng mưa, lưu lượng, thực hiện và ghi chép vào sổ nhật ký mực nước

và lượng mưa qua trạm đo, số liệu quan trắc được cập nhật vào file excel lưu trên máy tính tại Xí nghiệp IV.

- Kiểm tra hiện trạng đập, hồ chứa nước: hằng năm, Công ty ban hành kế hoạch, phân công lao động kỹ thuật phụ trách các công trình thủy lợi đầu mối tiến hành kiểm tra thường xuyên. Trước mùa mưa hằng năm, Công ty có tổ chức kiểm tra, đánh giá hiện trạng an toàn đập, hồ chứa nước và báo cáo theo quy định tại Điều 16 Nghị định số 114/2018/NĐ-CP của Chính phủ⁸. Tuy nhiên nội dung kiểm tra chưa ghi cụ thể vào sổ nhật ký, sổ quan trắc theo dõi công trình; thời gian gửi báo cáo hiện trạng an toàn đập, hồ chứa nước năm 2022 còn chậm so với quy định (trước 15/8 hằng năm).

- Kiểm định, đánh giá an toàn đập, hồ chứa nước: Công ty chưa thực hiện việc kiểm định an toàn đập, hồ chứa nước Ông Lành và Long Mỹ theo quy định tại Điều 18 Nghị định số 114/2018/NĐ-CP của Chính phủ. Nguyên nhân do kinh phí thực hiện kiểm định lớn, trong khi Công ty không đủ khả năng bố trí kinh phí thực hiện; Công ty đã có 02 Tờ trình⁹ xin hỗ trợ nhưng ngân sách chưa bố trí được kinh phí; theo kế hoạch giai đoạn từ năm 2022-2025, Công ty sẽ thực hiện kiểm định an toàn đập, hồ chứa đối với hồ Ông Lành và hồ Long Mỹ trong năm 2024 sau khi được hỗ trợ kinh phí.

- Bảo trì, sửa chữa, nâng cấp, hiện đại hóa đập: Công ty đã ban hành Quyết định số 495/QĐ-KTCTTL ngày 16/11/2023 về việc Phê duyệt Quy trình bảo trì hệ thống công trình hồ chứa nước Long Mỹ và hồ chứa nước Ông Lành; tổ chức kiểm tra và tiến hành bảo trì, vô dầu mỡ các thiết bị cơ khí theo định kỳ hằng năm¹⁰; phát dọn cây cỏ mái đập, đào phá tổ mối, nạo vét rãnh tiêu nước. Tuy nhiên, vẫn còn một số hạng mục như lan can các loại, nhà tháp công hồ Long Mỹ, van cổng,... bị hư hỏng, bong tróc nhưng chưa được sửa chữa, nâng cấp theo quy định tại Điều 20 Nghị định số 114/2018/NĐ-CP của Chính phủ; Công ty có 02 Tờ trình¹¹ xin hỗ trợ kinh phí thực hiện nhưng ngân sách chưa bố trí được kinh phí.

- Lưu trữ hồ sơ: Công ty tổ chức lưu trữ hồ sơ tại văn phòng Công ty, tuy nhiên tại Xí nghiệp trực thuộc không có hồ sơ về kỹ thuật; đối với hồ sơ kỹ thuật hồ Ông Lành (bản giấy) hiện nay đã bị thất lạc, chỉ còn file mềm trên máy tính.

3. Kết luận những nội dung đã tiến hành thanh tra

3.1. Ưu điểm

Việc chấp hành các quy định của pháp luật về bảo vệ và bảo đảm an toàn công trình thủy lợi hồ chứa nước Ông Lành (huyện Vân Canh) và hồ chứa nước Long Mỹ (thành phố Quy Nhơn) trong thời kỳ thanh tra của Công ty TNHH Khai thác công trình thủy lợi Bình Định đạt được nhiều kết quả tốt, cụ thể: Công ty đã lập phương án ứng phó thiên tai, phương án ứng phó với tình huống khẩn cấp hằng

⁸ Báo cáo số 421/BC-KTCTTL ngày 17/8/2022 của Công ty về việc báo cáo hiện trạng an toàn đập, hồ chứa nước năm 2022; Báo cáo số 444/BC-KTCTTL ngày 8/8/2023 của Công ty về việc báo cáo hiện trạng an toàn đập, hồ chứa nước thủy lợi trước mùa mưa lũ năm 2023.

⁹ Tờ trình số 309/TTr-KTCTTL ngày 09/6/2022 của Công ty về việc xin phê duyệt kế hoạch danh mục chi phí kiểm định đánh giá an toàn công trình giai đoạn 2022-2025 để tính giá sản phẩm, dịch vụ thủy lợi; Tờ trình số 03/TTr-KTCTTL ngày 04/01/2023.

¹⁰ Quyết định số 388/QĐ-KTCTTL ngày 22/9/2023 của Giám đốc Công ty TNHH KTCTTL Bình Định về việc phê duyệt kế hoạch danh mục và kinh phí bảo dưỡng thường xuyên công trình, máy móc thiết bị năm 2023 của các Xí nghiệp Thủy lợi trực thuộc; Quyết định số 441/QĐ-KTCTTL ngày 22/8/2022 của Giám đốc Công ty TNHH KTCTTL Bình Định về việc tạm giao kế hoạch kinh phí cho các Xí nghiệp Thủy lợi trực thuộc để thực hiện các danh mục công trình hư hỏng, sự cố phát sinh và chi bảo dưỡng thường xuyên công trình năm 2022.

¹¹ Tờ trình số 81/TTr-KTCTTL ngày 02/3/2023 của Công ty về việc xin ngân sách tỉnh hỗ trợ kinh phí sửa chữa thường xuyên, lắp đặt thiết bị quan trắc công trình,... và Tờ trình số 257/TTr-KTCTTL ngày 09/6/2021.

năm; thường xuyên kiểm tra, theo dõi tình trạng diễn biến công trình cũng như phát hiện, gửi văn bản kiến nghị xử lý các vụ việc vi phạm phạm vi bảo vệ công trình thủy lợi; thực hiện cắm mốc chỉ giới vùng phụ cận của đập đối với 02 hồ chứa nước; lập sổ theo dõi, quản lý vật tư dự trữ chuyên dùng phục vụ phòng, chống thiên tai hằng năm; kê khai đăng ký an toàn đập, hồ chứa nước; tổ chức kiểm tra hiện trạng đập, hồ chứa nước thường xuyên và trước mùa mưa lũ hằng năm...

3.2. Những hạn chế, thiếu sót

a) Về công tác bảo vệ công trình thủy lợi

- Công ty chưa xây dựng phương án bảo vệ công trình hồ chứa nước Ông Lành trình cấp có thẩm quyền phê duyệt theo quy định tại Điều 41 Luật Thủy lợi và khoản 1 Điều 23 Nghị định số 114/2018/NĐ-CP của Chính phủ; chưa thực hiện cắm mốc chỉ giới phạm vi bảo vệ lòng hồ đối với hồ Long Mỹ và hồ Ông Lành theo quy định tại khoản 4 Điều 23 Nghị định số 114/2018/NĐ-CP của Chính phủ.

- Mặc dù hằng năm, Công ty đã được UBND tỉnh phê duyệt Dự toán đặt hàng mua sản phẩm dịch vụ công ích thủy lợi, trong đó có nguồn thu từ hoạt động nuôi trồng thủy sản¹²; nhưng việc Công ty tổ chức ký hợp đồng với 02 hộ dân về việc cho thuê “mặt thoáng” để nuôi trồng thủy sản trong lòng hồ Long Mỹ và Ông Lành chưa được cơ quan có thẩm quyền quyết định cho thuê đất có mặt nước chuyên dùng là hồ thủy lợi theo quy định tại khoản 39 Điều 2 Nghị định số 01/2017/NĐ-CP ngày 06/01/2017 của Chính phủ và chưa được cơ quan có thẩm quyền cấp phép theo quy định tại Điều 44 Luật Thủy lợi và Điều 22 Nghị định số 114/2018/NĐ-CP của Chính phủ.

- Việc Xí nghiệp IV tự ý giao cho Công đoàn cơ sở thành viên của Xí nghiệp ký hợp đồng với cá nhân bên ngoài trồng cây lâu năm trong phạm vi bảo vệ công trình hồ chứa nước Ông Lành không đúng chức năng, thẩm quyền được giao và chưa được cơ quan có thẩm quyền cấp phép theo quy định tại Điều 44 Luật Thủy lợi và Điều 22 Nghị định số 114/2018/NĐ-CP của Chính phủ

b) Việc chấp hành các quy định về bảo đảm an toàn công trình

- Các nội dung kiểm tra thường xuyên có ghi vào sổ nhật ký nhưng chưa cụ thể, Công ty có báo cáo trước mùa mưa lũ các nội dung hư hỏng, nhưng trong nhật ký, sổ quan trắc theo dõi công trình chưa thể hiện. Công ty có thực hiện kê khai đăng ký an toàn đập, hồ chứa nước đối với 02 hồ Ông Lành và hồ Long Mỹ vào ngày 06/4/2021; tuy nhiên, thời gian đăng ký kê khai chưa đảm bảo theo quy định tại điểm b khoản 1 Điều 10 Nghị định số 114/2018/NĐ-CP.

- Công ty chưa lập quy trình vận hành hồ Long Mỹ theo quy định tại khoản 2 Điều 24 Luật Thủy lợi và điểm b khoản 3 Điều 11 Nghị định số 114/2018/NĐ-CP của Chính phủ. Quy trình vận hành hồ chứa nước Ông Lành được UBND tỉnh phê duyệt từ năm 2013, đến nay đã quá 05 năm nhưng Công ty chưa tiến hành rà soát, điều chỉnh theo quy định tại điểm c khoản 3 Điều 11 Nghị định số 114/2018/NĐ-CP của Chính phủ. Công ty chưa thực hiện việc kiểm định, đánh giá

¹² Quyết định số 5321/QĐ-UBND ngày 31/12/2021; Quyết định số 4518/QĐ-UBND ngày 29/12/2022 và Quyết định số 3237/QĐ-UBND ngày 30/8/2023 của UBND tỉnh Bình Định.

an toàn đập, hồ chứa nước Ông Lành và Long Mỹ theo quy định tại Điều 18 Nghị định số 114/2018/NĐ-CP của Chính phủ.

- Công ty triển khai tần suất quan trắc khí tượng thủy văn chuyên dùng chưa đảm bảo tần suất quan trắc theo quy định tại khoản 4 Điều 15 Nghị định số 114/2018/NĐ-CP của Chính phủ.

3.3. Nguyên nhân của những hạn chế, thiếu sót

a) Nguyên nhân khách quan

- Từ năm 2020-2021, thực hiện Quyết định số 64/2020/QĐ-UBND, Quyết định số 59/2021/QĐ-UBND¹³ về phân cấp quản lý, khai thác công trình thủy lợi trên địa bàn tỉnh, Công ty mới tiếp nhận 47 công trình hồ chứa từ các địa phương, hầu hết các công trình xây dựng từ rất lâu, đa số đã xuống cấp, việc đầu tư sửa chữa, nâng cấp, hiện đại hóa các công trình này để đáp ứng theo quy định của Luật Thủy lợi và các quy định khác có liên quan đòi hỏi nguồn kinh phí rất lớn. Với mức giá hỗ trợ sử dụng sản phẩm, dịch vụ công ích thủy lợi hiện nay bằng mức thủy lợi phí cách đây 12 năm (Nghị định số 67/2012/NĐ-CP), trong khi chế độ tiền lương của người lao động, các khoản phải nộp theo lương tăng theo lộ trình quy định của Chính phủ; các khoản chi phí khác về vật tư, nhiên vật liệu,... cũng đều tăng nên nguồn thu của Công ty trong thời gian qua chủ yếu để chi lương, các khoản theo lương và một phần nhỏ về chi phí vận hành công trình.

- Tại điểm b khoản 1 Điều 22 Luật Thủy lợi quy định trách nhiệm của chủ sở hữu công trình thủy lợi (UBND tỉnh): *“Bảo đảm kinh phí bảo trì, đầu tư nâng cấp, xây dựng mới, hiện đại hóa, xử lý khắc phục sự cố, cấm mốc chỉ giới phạm vi bảo vệ công trình thủy lợi và giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý, khai thác công trình thủy lợi.”*; trong điều kiện nguồn thu hàng năm của Công ty còn nhiều khó khăn, Công ty đã nhiều lần trình cấp có thẩm quyền xin hỗ trợ kinh phí để thực hiện nhiệm vụ theo quy định của pháp luật về thủy lợi, nhưng do ngân sách tỉnh còn hạn chế, chưa bố trí được kinh phí, nên Công ty chưa tổ chức cấm mốc chỉ giới phạm vi bảo vệ lòng hồ, lập bản đồ ngập lụt hạ du đập, bảo trì, sửa chữa, nâng cấp, hiện đại hóa đập, kiểm định, đánh giá an toàn đập, hồ chứa nước, lập và trình phê duyệt một số phương án theo quy định...

- Việc nuôi trồng thủy sản trong phạm vi bảo vệ công trình thủy lợi (lòng hồ) phải được cơ quan có thẩm quyền cấp giấy phép theo quy định tại Điều 13 và Điều 22 Nghị định số 67/2018/NĐ-CP của Chính phủ¹⁴ (sửa đổi, bổ sung theo Nghị định số 40/2023/NĐ-CP của Chính phủ), trong đó có thủ tục *“văn bản thỏa thuận về sử dụng đất lâu dài hoặc có thời hạn với chủ sử dụng đất hợp pháp (là UBND tỉnh)”*, Công ty có 02 Tờ trình xin thỏa thuận quyền sử dụng đất nhưng chưa được cơ quan có thẩm quyền giải quyết¹⁵. Mặt khác, phần lớn các hồ chứa thủy lợi chưa được bổ sung nhiệm vụ kết hợp nuôi trồng thủy sản trong lòng hồ, nên việc cấp giấy phép gặp nhiều khó khăn.

¹³ Quyết định số 64/2020/QĐ-UBND ngày 17/9/2020 của UBND tỉnh Bình Định về việc ban hành Quy định phân cấp quản lý, khai thác công trình thủy lợi trên địa bàn tỉnh Bình Định; Quyết định số 59/2021/QĐ-UBND ngày 30/9/2021 của UBND tỉnh Bình Định về việc sửa đổi, bổ sung một số điều của quy định ban hành kèm theo Quyết định số 64/2020/QĐ-UBND ngày 17/9/2020 của UBND tỉnh Bình Định.

¹⁴ Nghị định số 67/2018/NĐ-CP ngày 14/5/2018 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều của Luật Thủy lợi; Nghị định số 40/2023/NĐ-CP ngày 27/6/2023 của Chính phủ sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 67/2018/NĐ-CP ngày 14/5/2018 của Chính phủ.

¹⁵ Tờ trình số 418/TTr-KTCTTL ngày 16/8/2022 và Tờ trình số 239/TTr-KTCTTL ngày 25/5/2023 của Công ty về việc thỏa thuận quyền sử dụng đất trong phạm vi lòng hồ chứa thủy lợi từ mực nước dâng bình thường trở xuống.

b) Nguyên nhân chủ quan

- Việc Công đoàn cơ sở thành viên của Xí nghiệp IV ký hợp đồng với cá nhân bên ngoài trồng cây lâu năm trong phạm vi bảo vệ công trình hồ chứa nước Ông Lành khi chưa được cơ quan có thẩm quyền cho phép và không đúng chức năng, thẩm quyền được giao nhưng Công ty không hề hay biết là thể hiện trong công tác quản lý của Công ty chưa được chặt chẽ.

- Trường hợp 01 hộ dân làm nhà bè nuôi, ương cá trong lòng hồ Long Mỹ đã lập Biên bản vi phạm từ ngày 25/8/2023 nhưng đến nay Công ty chưa quan tâm chỉ đạo, phối hợp với chính quyền địa phương để tổ chức xử lý, tháo dỡ theo đúng quy định.

4. Các biện pháp xử lý theo thẩm quyền đã áp dụng: không.

5. Kiến nghị biện pháp xử lý

Việc Công ty ký hợp đồng với 02 cá nhân về việc cho thuê đất có mặt nước chuyên dùng là hồ thủy lợi để nuôi trồng thủy sản và Công đoàn cơ sở thành viên của Xí nghiệp ký hợp đồng với cá nhân bên ngoài trồng cây lâu năm trong phạm vi bảo vệ công trình hồ chứa nước Ông Lành (UBND xã Canh Vinh đang giải quyết) là không đúng thẩm quyền theo quy định của pháp luật về đất đai; những hạn chế, thiếu sót khác của Công ty chủ yếu xuất phát từ điều kiện, hoàn cảnh khách quan do ngân sách chưa bố trí kinh phí để thực hiện (thời gian qua UBND tỉnh đã tổ chức nhiều cuộc họp để tháo gỡ). Trên cơ sở kết quả thanh tra và quy định của pháp luật, Chánh Thanh tra Sở kính đề nghị Giám đốc Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn xem xét, có ý kiến về một số nội dung sau:

5.1. Kiến nghị với UBND tỉnh chỉ đạo

a) Công ty TNHH Khai thác Công trình thủy lợi

- Tổ chức kiểm điểm, làm rõ trách nhiệm, xử lý nghiêm (nếu có) đối với tổ chức, cá nhân có liên quan đến những hạn chế, thiếu sót đã nêu tại Mục 3.2 của Kết luận thanh tra.

- Công ty tổ chức rà soát tất cả các hồ chứa nước thủy lợi hiện nay do Công ty là chủ thể khai thác đang cho thuê đất có mặt nước để nuôi trồng thủy sản trong lòng hồ, đất trong phạm vi bảo vệ công trình thủy lợi để trồng cây lâu năm chưa đúng quy định thì phải tổ chức khắc phục ngay; đồng thời phối hợp với các cơ quan liên quan để được hướng dẫn thực hiện đúng quy định về giao đất, cho thuê đất, sử dụng đất theo quy định tại Điều 215 Luật Đất đai năm 2024 và quy định pháp luật khác có liên quan.

- Căn cứ quy định của Luật Thủy lợi, Nghị định số 114/2018/NĐ-CP của Chính phủ và pháp luật khác có liên quan, tiến hành rà soát các nhiệm vụ liên quan đến công tác bảo vệ và bảo đảm an toàn công trình thủy lợi để xác định nhiệm vụ ưu tiên, phân kỳ thực hiện, trong đó chú trọng phối hợp với cơ quan có liên quan xây dựng Đề án duy tu, bảo dưỡng, sửa chữa thường xuyên công trình thủy lợi do Công ty quản lý vận hành, đề xuất nguồn kinh phí, trình cấp có thẩm quyền thẩm định, phê duyệt để làm cơ sở tổ chức thực hiện.

- Phối hợp với các địa phương liên quan xử lý dứt điểm tồn tại, thiếu sót nhưng chưa được xử lý như trồng cây lâu năm trái phép trong lòng hồ Ông Lành,

chưa tổ chức tháo dỡ nhà bè nuôi, ương cá trong lòng hồ Long Mỹ...

b) UBND các địa phương liên quan

- UBND thành phố Quy Nhơn chỉ đạo UBND xã Phước Mỹ chủ trì, phối hợp với Xí nghiệp IV trực thuộc Công ty TNHH Khai thác Công trình thủy lợi yêu cầu cá nhân vi phạm tự tháo dỡ nhà bè nuôi, ương cá trong lòng hồ Long Mỹ; trường hợp cố tình không thực hiện thì xử lý vi phạm và tổ chức cưỡng chế tháo dỡ công trình sai phạm theo đúng quy định.

- UBND huyện Vân Canh chỉ đạo UBND xã Canh Vinh tiếp tục xử lý vụ việc trồng cây lâu năm trái phép trong lòng hồ Ông Lành theo đúng quy định của pháp luật; trường hợp vượt quá thẩm quyền hoặc nếu có khó khăn, vướng mắc thì báo cáo cơ quan có thẩm quyền để chỉ đạo thực hiện.

5.2. Các đơn vị có liên quan trực thuộc Sở

a) Chi cục Thủy lợi

- Đôn đốc, hướng dẫn Công ty trình cấp có thẩm quyền bổ sung nhiệm vụ kết hợp nuôi trồng thủy sản trong lòng hồ đối với các hồ chứa thủy lợi do Công ty là chủ thể khai thác (không có nhiệm vụ cung cấp nước thô sản xuất nước sinh hoạt) nếu có nhu cầu nuôi trồng thủy sản, trước khi trình cấp có thẩm quyền cấp giấy phép nuôi trồng thủy sản trong lòng hồ.

- Căn cứ quy định các quy định pháp luật liên quan, phối hợp với Phòng Kế hoạch - Tổng hợp Sở tham mưu Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn trong công tác phối hợp với Sở Tài chính và các cơ quan liên quan xem xét, thẩm định Đề án duy tu, bảo dưỡng, sửa chữa thường xuyên công trình thủy lợi do Công ty quản lý vận hành, trình UBND tỉnh phê duyệt theo quy định.

b) Phòng Kế hoạch - Tổng hợp Sở

Phối hợp với Chi cục Thủy lợi tham mưu Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn trong công tác phối hợp với Sở Tài chính và các cơ quan liên quan xem xét, thẩm định Đề án duy tu, bảo dưỡng, sửa chữa thường xuyên công trình thủy lợi do Công ty quản lý vận hành, trình UBND tỉnh phê duyệt theo quy định.

Trên đây là Kết luận thanh tra của Chánh Thanh tra Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn về việc chấp hành pháp luật về bảo vệ và bảo đảm an toàn công trình thủy lợi hồ chứa nước Ông Lành (huyện Vân Canh) và hồ chứa nước Long Mỹ (thành phố Quy Nhơn)/.

Nơi nhận:

- Thanh tra Bộ NN&PTNT (b/c);
- Thanh tra tỉnh (b/c);
- Giám đốc Sở (b/c);
- PGĐ Sở: Hồ Đắc Chương (b/c);
- VP Sở công khai trên Website của Sở;
- Đoàn thanh tra;
- Chi cục Thủy lợi;
- Cty TNHH Khai thác CTTL;
- Lưu: VT, HSTTra.

CHÁNH THANH TRA

Lê Bá Thừa